

ความเห็นส่วนตน
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗ - ๑๙/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๕

วันที่ ๒ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ศาลแพ่ง

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยรวม ๓ คำร้อง ในคดีหมายเลขดำที่ พ ๒๘๗๐/๒๕๖๔ คดีหมายเลขดำที่ พ ๔๔๔๔/๒๕๖๔ และคดีหมายเลขดำที่ พ ๔๐๒๗/๒๕๖๔ เพื่อขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๕)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายสุวิทย์ หรือนายกองเอก สุวิทย์ พิพัฒน์วิไลกุล เป็นจำเลยที่ ๑๐ นายพิสิษฐ์ พิพัฒน์วิไลกุล เป็นจำเลยที่ ๑๑ นางสาวพัชรา มาสอน เป็นจำเลยที่ ๑๒ และนางสาวพรพรรณ สาระบุญมา เป็นจำเลยที่ ๑๓ กับพวกรวม ๑๗ คน เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง สรุปความได้ว่า ระหว่างวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๘ จำเลยทั้งสิบเจ็ดคนร่วมกันสร้างราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) บริษัท โพลาริส แคปิตัล จำกัด (มหาชน) (POLAR) เป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ ประกอบมาตรา ๒๔๔ มีอัตราโทษตามมาตรา ๒๙๖ แม้ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ยังคงให้การกระทำเป็นความผิดต่อไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ และมาตรา ๒๙๖/๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ

หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ อันเป็นความผิดที่อาจกำหนดให้มีมาตรการลงโทษทางแพ่งได้ โจทก์จึงเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งแก่จำเลยทั้งสิบเจ็ดคน ค.ม.พ. พิจารณาแล้วสมควรให้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่จำเลย โดยกำหนดให้จำเลยทั้งสิบเจ็ดคนชำระค่าปรับทางแพ่ง แต่ไม่มีจำเลยรายใดยินยอมปฏิบัติตาม โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสิบเจ็ดคนเป็นคดีต่อศาลแพ่ง ร่วมกันสร้างราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ เรียกให้ชำระค่าปรับทางแพ่ง จำนวนทุนทรัพย์ ๔๕๔,๒๘๑,๓๘๒ บาท

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลแพ่ง จำเลยที่ ๑๐ ถึงจำเลยที่ ๑๓ ยื่นคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลต่อศาลแพ่ง สรุปได้ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นบทบัญญัติกำหนดเนื้อหาของการกระทำ ลักษณะองค์ประกอบของความผิด หรือเนื้อหาของสิทธิและหน้าที่ ข้อห้ามต่าง ๆ ซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติที่บัญญัติเพิ่มเติมในการกระทำเป็นความผิดทางอาญา โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ภายหลังจากที่โจทก์อ้างว่ามีการกระทำความผิดนั้น เป็นการบัญญัติกฎหมายที่มีโทษอาญาย้อนหลัง อีกทั้งบทบัญญัติมาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ที่กำหนดว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า...” เป็นบทสันนิษฐานความผิดและผลกระทการพิสูจน์ความผิด ทำให้จำเลยซึ่งเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหาต้องมีภาระการพิสูจน์ บทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อหลักนิติธรรมเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการซื้อขายหลักทรัพย์ของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙

๒. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๑๒/๑ มาตรการลงโทษทางแพ่ง มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษและยับยั้งการกระทำความผิดในลักษณะการลงโทษบุคคลเช่นเดียวกับคดีอาญา เนื่องจากมาตรการลงโทษทางแพ่งเป็นการลงโทษทางทรัพย์สินของบุคคลที่มีระดับร้ายแรง ขัดหลักเกณฑ์ความผิดอาญาที่ต้องปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) แต่ไม่มีบทบัญญัติหรือมาตรการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของบุคคล จึงไม่สามารถนำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับย้อนหลังได้ ทั้งเป็นกฎหมายที่บัญญัติภายหลังการกระทำความผิด

แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด ต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณเท่านั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

ศาลแพ่งเห็นว่า จำเลยที่ ๑๐ ถึงจำเลยที่ ๑๓ ได้แย้งว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ มาตรา ๒๔๔/๖ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ ซึ่งศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี แต่ยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๕)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายสุวิทย์ หรือนายกองเอก สุวิทย์ พิพัฒน์วิไลกุล เป็นจำเลยที่ ๔ และนายพิสิษฐ์ พิพัฒน์วิไลกุล เป็นจำเลยที่ ๕ กับพวกรวม ๕ คน เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง สรุปความได้ว่า ระหว่างวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ จำเลยทั้งห้าได้ร่วมกันสร้างราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) บริษัท เนชั่น อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) (NINE-W๑) เป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ ประกอบมาตรา ๒๔๔ มีอัตราโทษตาม มาตรา ๒๙๖ แม้ต่อมาจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ยังคงให้การกระทำเป็นความผิดต่อไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ และมาตรา ๒๙๖/๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ อันเป็นความผิดที่อาจกำหนดให้มีมาตรการลงโทษทางแพ่งได้ โจทก์จึงเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งแก่จำเลยทั้งห้า และ ค.ม.พ. พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่จำเลย โดยกำหนดให้จำเลยทั้งห้าชำระค่าปรับทางแพ่ง แต่ไม่มีจำเลยรายใดยินยอมปฏิบัติตาม โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งห้าเป็นคดีต่อศาลแพ่ง ฐานร่วมกันสร้างราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ เรียกให้ชำระค่าปรับทางแพ่ง จำนวนทุนทรัพย์ ๑๐,๒๒๒,๑๗๐ บาท

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลแพ่ง จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ยื่นคำโต้แย้งพร้อมด้วย เหตุผลต่อศาลแพ่งเช่นเดียวกับคำโต้แย้งในคำร้องที่หนึ่ง

ศาลแพ่งเห็นว่า จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ มาตรา ๒๔๔/๖ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ ซึ่งศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี แต่ยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วน ที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

คำร้องที่สาม (เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๕)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องนายสุวิทย์ หรือนายกองเอก สุวิทย์ พิพัฒน์วิไลกุล เป็นจำเลยที่ ๑๑ และนายพิสิษฐ์ พิพัฒน์วิไลกุล เป็นจำเลยที่ ๑๒ กับพวกรวม ๑๒ คน เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง สรุปความได้ว่า ระหว่างวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ จำเลยทั้งสองคนได้ร่วมกันสร้างราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) บริษัท เนชั่น อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) (NINE) เป็นการกระทำ อันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ ประกอบมาตรา ๒๔๔ มีอัตราโทษตาม มาตรา ๒๙๖ แม้ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ยังคงให้การกระทำเป็นความผิด ต่อไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ และมาตรา ๒๙๖/๒ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ อันเป็นความผิด ที่อาจกำหนดให้มีอัตราการลงโทษทางแพ่งได้ โจทก์จึงเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณามาตรการ ลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งแก่จำเลยทั้งสองคน และ ค.ม.พ. พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่จำเลย โดยกำหนด ให้จำเลยทั้งสองคนชำระค่าปรับทางแพ่ง แต่ไม่มีจำเลยรายใดยินยอมปฏิบัติตาม โจทก์จึงยื่นฟ้อง จำเลยทั้งสองคนเป็นคดีต่อศาลแพ่ง ฐานร่วมกันสร้างราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ เรียกให้ ชำระค่าปรับทางแพ่ง จำนวนทุนทรัพย์ ๘๔,๗๘๘,๕๔๐ บาท

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลแพ่ง จำเลยที่ ๑๑ และจำเลยที่ ๑๒ ได้ยื่นคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลต่อศาลแพ่งเช่นเดียวกับคำโต้แย้งในคำร้องที่หนึ่ง

ศาลแพ่งเห็นว่า จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ มาตรา ๒๔๔/๖ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ ซึ่งศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี แต่ยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำร้องทั้งสามคำร้องดังกล่าวเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และคำร้องทั้งสามมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นประเด็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน โดยให้เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๕ เป็นสำนวนคดีหลัก และศาลรัฐธรรมนูญได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นและส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลแล้ว

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๑๒ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ฯลฯ

ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๒๔๓ ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์

(๑) ห้ามมิให้ผู้ใดทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยรู้เห็น หรือตกลงกับบุคคลอื่นอันเป็นการอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดไปว่าขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหลักทรัพย์นั้นได้มีการซื้อหรือขายกันมาก หรือราคาของหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง อันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด

(๒) ห้ามมิให้ผู้ใดโดยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะต่อเนื่องกันอันเป็นผลทำให้การซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด และการกระทำดังกล่าวได้กระทำไปเพื่อชักจูงให้บุคคลทั่วไปทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น เว้นแต่เป็นการกระทำโดยสุจริตเพื่อปกป้องประโยชน์อันชอบธรรมของตน

มาตรา ๒๔๔ ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดตามมาตรา ๒๔๓ (๑) ด้วย

(๑) ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการซื้อและขายหลักทรัพย์นั้นยังคงเป็นบุคคลคนเดียวกัน

(๒) สั่งซื้อหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้ซึ่งร่วมกันได้สั่งขายหรือจะสั่งขายหลักทรัพย์ของนิติบุคคลเดียวกันหรือของโครงการจัดการกองทุนรวมเดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกันและภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(๓) สั่งขายหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือผู้ซึ่งร่วมกันได้สั่งซื้อหรือจะสั่งซื้อหลักทรัพย์ของนิติบุคคลเดียวกันหรือของโครงการจัดการกองทุนรวมเดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกันและภายในเวลาใกล้เคียงกัน

มาตรา ๒๔๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓๘ มาตรา ๒๓๙ มาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ หรือมาตรา ๒๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับไว้ หรือพึงจะได้รับเพราะการกระทำฝ่าฝืนดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๒๔๔/๓ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือซื้อหรือขายหลักทรัพย์ อันเป็นการทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์

(๒) ส่งคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ในลักษณะต่อเนื่องกัน โดยมุ่งหมายให้ราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด

มาตรา ๒๔๔/๕ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการกระทำดังต่อไปนี้ เป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ตามมาตรา ๒๔๔/๓ (๑) หรือเป็นการกระทำที่ทำให้ราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาดตามมาตรา ๒๔๔/๓ (๒) แล้วแต่กรณี

(๑) ซื้อหรือขายหลักทรัพย์ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ยังคงเป็นบุคคลคนเดียวกัน

(๒) ส่งคำสั่งซื้อหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือบุคคลซึ่งร่วมกันกระทำการ ได้สั่งขายหรือจะสั่งขายหลักทรัพย์เดียวกัน ในจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(๓) ส่งคำสั่งขายหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือบุคคลซึ่งร่วมกันกระทำการ ได้สั่งซื้อหรือจะสั่งซื้อหลักทรัพย์เดียวกัน ในจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน

(๔) ส่ง แก้วไข หรือยกเลิกคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในช่วงก่อนเปิดหรือช่วงก่อนปิดตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ แล้วแต่กรณี โดยมุ่งหมายให้ราคาเปิดหรือราคาปิดของหลักทรัพย์นั้นสูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

(๕) ส่ง แก้วไข หรือยกเลิกคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบุคคลอื่น ซึ่งมีผลทำให้บุคคลอื่นต้องส่งคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในราคาที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

มาตรา ๒๔๔/๖ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้กระทำการดังต่อไปนี้ เป็นตัวการในการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔/๓

(๑) เปิดบัญชีธนาคารร่วมกันเพื่อการชำระเงินหรือรับชำระเงินที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์

(๒) ยอมให้บุคคลอื่นใช้ประโยชน์จากบัญชีธนาคารของตนเพื่อการชำระเงินหรือรับชำระเงินที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์

(๓) ยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของตน

(๔) ชำระเงินหรือรับชำระเงินค่าซื้อขายหลักทรัพย์แทนกัน

(๕) นำเงินหรือทรัพย์สินอื่นมาวางเป็นประกันในการซื้อขายหลักทรัพย์แทนกัน

(๖) ยอมให้บุคคลอื่นรับประโยชน์หรือรับผิดชอบในการชำระเงินที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์ของตน หรือ

(๗) โอนหรือรับโอนหลักทรัพย์ระหว่างกัน

มาตรา ๒๔๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๒ มาตรา ๒๔๔/๑ มาตรา ๒๔๔/๒ หรือมาตรา ๒๔๔/๓ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๒๔๐ หรือมาตรา ๒๔๑ เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔๖/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔๔/๓ (๒) หรือมาตรา ๒๔๔/๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔๖/๒ กรณีความผิดตามมาตรา ๒๔๖ หรือมาตรา ๒๔๖/๑ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับหรือพึงได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดนั้น

ให้ปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ ทั้งนี้ ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าค่าปรับขั้นต่ำที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๖ หรือมาตรา ๒๙๖/๑ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑๗/๑ ให้การกระทำความผิดดังต่อไปนี้ เป็นการกระทำความผิดที่อาจดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้นได้

(๑) กระทำการอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๖ หรือมาตรา ๒๙๖/๑

(๒) แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๗๘ หรือมาตรา ๒๘๑/๑๐

(๓) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการหรือผู้บริหารตามมาตรา ๘๙/๗ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๑/๒ วรรคหนึ่ง

(๔) ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์หรือบัญชีธนาคารที่ใช้ชำระค่าซื้อขายหลักทรัพย์หรือใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์หรือบัญชีธนาคารของบุคคลอื่น อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๙๗

การนำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำ ผลกระทบต่อตลาดทุน พยานหลักฐานที่อาจนำมาใช้พิสูจน์ความผิดและความคุ้มค่าในการดำเนินมาตรการนั้น

มาตรา ๓๑๗/๔ มาตรการลงโทษทางแพ่ง ได้แก่

(๑) ค่าปรับทางแพ่งตามมาตรา ๓๑๗/๕

(๒) ชดใช้เงินในจำนวนที่เท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑๗/๑

(๓) ห้ามเข้าซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินห้าปี

(๔) ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารในบริษัทที่ออกหลักทรัพย์หรือบริษัทหลักทรัพย์ภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินสิบปี

(๕) ชดใช้ค่าใช้จ่ายของสำนักงานเนื่องจากการตรวจสอบการกระทำความผิดนั้นคืนให้แก่สำนักงาน

มาตรา ๓๑๗/๕ ให้กำหนดค่าปรับทางแพ่ง ดังนี้

(๑) กรณีตามมาตรา ๓๑๗/๑ (๑) หรือ (๒) ให้ปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นได้รับไว้หรือพึงได้จากการกระทำความผิดนั้น แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท ในกรณีที่ไม่สามารถคำนวณผลประโยชน์ได้ ให้ปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาท

(๒) กรณีตามมาตรา ๓๑๗/๑ (๓) หรือ (๔) ให้ปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นวินิจฉัยที่หนึ่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตลาดทุนของประเทศและการควบคุมตลาดทุนมิให้มีการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น การสร้างราคาหรือปริมาณหลักทรัพย์ (Market Manipulation) หรือที่เรียกกันว่า “การปั่นหุ้น” และการใช้ข้อมูลภายในซื้อขายหลักทรัพย์ (Inside Trading) ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดร้ายแรง ก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของตลาดทุนในระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จึงกำหนดให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา แต่การกระทำความผิดในตลาดทุนมีลักษณะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป การกระทำความผิดมีความซับซ้อนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอุปสรรคในการแสวงหาพยานหลักฐาน เนื่องจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนใหญ่อยู่ในความครอบครองของกลุ่มผู้กระทำความผิดเอง มักไม่มีประจักษ์พยานที่รู้เห็นการกระทำความผิดดังกล่าว ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยมาตรฐานทางอาญามีข้อจำกัด จึงได้มีแนวคิดของการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง ส่วนสารบัญญัติ มีการปรับปรุงถ้อยคำในบทบัญญัติอันเป็นองค์ประกอบความผิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ในบทบัญญัติเดิมให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยมีได้มีการบัญญัติความผิดขึ้นใหม่ กล่าวคือ ปรับปรุงองค์ประกอบความผิดฐานสร้างราคาหลักทรัพย์ซึ่งเดิมบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๓ ให้มีความกระชับ ชัดเจน และเป็นสากลยิ่งขึ้นไว้ในมาตรา ๒๔๔/๓ โดยแบ่งระดับความผิดของการสร้างราคาเป็น ๒ ระดับ มีระวางโทษที่แตกต่างกัน คือ มาตรา ๒๔๔/๓ (๑) เป็นกรณีที่ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ ส่วนกรณีตามมาตรา ๒๔๔/๓ (๒) กรณีกระทำโดยมีความมุ่งหมายให้ราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ผิดไปจากสภาพปกติของตลาดซึ่งมีระวางโทษหนักกว่า ส่วนที่สอง ส่วนวิธีสบัญญัติ มีการเพิ่มเติมบทสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาด (rebuttable presumption) จากเดิมที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔ (เดิม) เพียง ๓ ประการ เป็นการนำบทสันนิษฐานเดิมดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔/๕ (๑) ถึง (๓) เพิ่มเติมบทสันนิษฐานอีก ๒ ประการไว้ในอนุมาตรา (๔) และ (๕) ของมาตรา ๒๔๔/๕ และเพิ่มเติมบทสันนิษฐานการเป็นตัวการของความผิดฐานสร้างราคาหลักทรัพย์ไว้ในมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งมาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่เป็นการสันนิษฐานข้อเท็จจริงบางส่วนขององค์ประกอบความผิดเท่านั้น สำนักงาน ก.ล.ต. ยังคงมีหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานและภาระการพิสูจน์ว่าผู้กระทำความผิดมีการกระทำตามบทสันนิษฐานเกิดขึ้นก่อน ส่วนผู้กระทำความผิดยังสามารถนำสืบพยานหลักฐานเพื่อหักล้างบทสันนิษฐานดังกล่าวได้ และประการสำคัญได้เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการลงโทษทางแพ่งเพื่อเป็นมาตรการทางเลือกนอกเหนือไปจากโทษทางอาญา โดยกำหนดให้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้กับความผิดบางประการ โดยจะต้องดำเนินการภายใต้การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและมีองค์คณะในการใช้อำนาจพิจารณาเป็นเอกเทศจากสำนักงาน ก.ล.ต. เพื่อประโยชน์ในด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล กรณีจึงเห็นได้ว่าการที่จำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ (เดิม) มาตรา ๒๔๔ (เดิม) และมาตรา ๒๙๖ (เดิม) อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด แม้ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๐ กำหนดให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๓ (เดิม)

มาตรา ๒๔๔ (เดิม) และมาตรา ๒๙๖ (เดิม) แต่กฎหมายยังคงให้การกระทำของจำเลยดังกล่าว เป็นความผิดต่อไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ มาตรา ๒๔๔/๖ มาตรา ๒๙๖ มาตรา ๒๙๖/๑ และมาตรา ๒๙๖/๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ กรณีจึงไม่ใช้การนำ บทบัญญัติความผิดทางอาญาใช้บังคับแก่คดีนี้ย้อนหลังอันจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แต่ประการใด อีกทั้งเมื่อซึ่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ที่ถูกจำกัดตามกฎหมายนี้กับประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับ พัฒนาการของระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ และรองรับการเชื่อมโยงระหว่างตลาดทุนทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่มีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงเพื่อคุ้มครองตลาดทุนและประชาชนผู้ลงทุน จึงไม่ถือว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของจำเลยจนเกินสมควรแก่เหตุ หากแต่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนโดยสมควรแก่กรณี ไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมและมีได้ กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังที่จำเลยกล่าวอ้าง กรณีดังกล่าวจึงมิได้เป็นการขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ แต่อย่างใด

ส่วนข้ออ้างของจำเลยที่ว่า มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ที่กำหนด “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า...” เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานความผิดและผลกษณะการพิสูจน์ ความผิดทำให้จำเลยซึ่งเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหาต้องมีภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือความถูกต้อง ให้ศาลเห็น จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล เกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ด้วยนั้น เห็นว่า มาตรา ๒๔๔/๕ เป็นการกำหนดบทสันนิษฐานการกระทำว่าการกระทำในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งตามที่ปรากฏในมาตรานี้ (๑) ถึง (๕) ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำตามมาตรา ๒๔๔/๓ ส่วนมาตรา ๒๔๔/๖ เป็นการกำหนดบทสันนิษฐานเกี่ยวกับลักษณะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ ปรากฏใน (๑) ถึง (๗) ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นตัวการในการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔/๓ บทบัญญัติทั้งสองมาตราจึงเป็นบทสันนิษฐานที่ถือเอาพฤติการณ์หรือการกระทำของบุคคลซึ่งก่อให้เกิด การกระทำความผิดว่าต้องรับผลของการกระทำของตนเอง มิใช่เป็นบทสันนิษฐานความผิดของบุคคล ว่าเป็นผู้กระทำความผิดไว้ก่อนตั้งแต่แรกเริ่มคดี โจทก์ยังคงต้องมีหน้าที่พิสูจน์ถึงการกระทำของบุคคล

ดังกล่าวก่อนว่าเป็นผู้กระทำการตามที่กฎหมายห้ามไว้ในมาตรา ๒๔๔/๓ และมีความผิดตามที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติไว้ กรณีจึงเป็นเพียงการสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหาเท่านั้น มิได้ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ทั่วไปของความรับผิดทางอาญาที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผลแห่งการกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และการกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นต้องครบองค์ประกอบความผิด และเมื่อบุคคลใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดโจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลนั้น ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ อีกครั้ง เมื่อเปรียบเทียบมาตรา ๒๔๔ (เดิม) กับมาตรา ๒๔๔/๕ (ใหม่) อันเป็นบทบัญญัติในเรื่องเดียวกัน จะเห็นได้ว่ามาตรา ๒๔๔/๕ ที่แก้ไขใหม่นั้น เป็นการแก้ไขในทางที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำ กล่าวคือ มาตรา ๒๔๔ (เดิม) นั้น เป็นการบัญญัติ “ให้ถือว่า” ซึ่งเป็นการกระทำความผิดเลยทีเดียว ฝ่ายโจทก์เพียงแต่นำสืบพิสูจน์ให้เห็นว่ามีพฤติการณ์ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้เกิดขึ้นก็จะถือว่าจำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๓ แล้ว โดยจำเลยไม่มีสิทธิที่จะนำสืบพิสูจน์ว่าแท้ที่จริงตนมิได้มีเจตนาจะให้บังเกิดผลเช่นนั้น แต่ในมาตรา ๒๔๔/๕ ที่แก้ไขใหม่ใช้ข้อความว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า” อันมีผลว่าเมื่อมีพฤติการณ์ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔/๓ เกิดขึ้น ก็มีผลเพียงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยกระทำความผิดเท่านั้น ฝ่ายจำเลยยังมีสิทธิเต็มที่ในการนำสืบพิสูจน์ว่าตนมิได้มีเจตนาจะให้บังเกิดผลเช่นนั้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔/๕ จะเห็นได้ว่าล้วนแล้วแต่เป็นพฤติการณ์ที่โดยปกติวิสัยแล้วบุคคลที่ซื้อขายหุ้นโดยสุจริตจะไม่กระทำการเช่นนั้นทั้งสิ้น ส่วนมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งบัญญัติถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ ของผู้กระทำที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นตัวการร่วมกันในการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔/๓ นั้น ก็ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติการณ์ที่โดยปกติวิสัยแล้วบุคคลซึ่งไม่มีผลประโยชน์ร่วมกันในการซื้อขายหลักทรัพย์จะกระทำ ข้อสันนิษฐานข้างต้นยังคงให้จำเลยมีสิทธิอย่างเต็มที่ที่จะพิสูจน์แสดงให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วถึงแม้จะมีพฤติการณ์เช่นนั้น แต่ก็หาได้มีเจตนาที่จะกระทำผิดร่วมกันแต่อย่างใดไม่ บทบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดเป็นข้อสันนิษฐานว่าผู้กระทำมีเจตนากระทำความผิด จึงมิได้เกินเลยไปจากหลักแห่งความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ประเด็นวินิจฉัยที่สอง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยกล่าวอ้างในคำโต้แย้งว่ามาตรการลงโทษทางแพ่งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษและยับยั้งการกระทำความผิดในลักษณะการลงโทษบุคคลเช่นเดียวกับคดีอาญา จึงไม่สามารถนำมาใช้บังคับย้อนหลังได้ อีกทั้งบัญญัติขึ้นภายหลังที่ได้กระทำความผิด โดยกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ภายหลังกระทำความผิดต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณเท่านั้น บทบัญญัติทั้งสามมาตราดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๑๗/๑ เป็นบทบัญญัติกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดว่าความผิดในลักษณะใดที่สามารถนำมาตราการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับได้ ซึ่งมีใช้ทุกฐานความผิด และเพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงได้มีการกำหนดกรอบในการพิจารณานำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำ ผลกระทบต่อตลาดทุน พยานหลักฐานที่อาจนำมาใช้พิสูจน์ความผิด และความคุ้มค่าในการดำเนินมาตรการนั้น ส่วนมาตรา ๓๑๗/๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดบทลงโทษของมาตรการลงโทษทางแพ่ง เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง และมาตรา ๓๑๗/๕ เป็นบทบัญญัติการกำหนดค่าปรับทางแพ่งเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย บทบัญญัติทั้งสามมาตราดังกล่าวจึงเป็นมาตรการลงโทษทางแพ่งที่กำหนดขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะกับการกระทำความผิดสำคัญในบางลักษณะ และมีกรอบในการพิจารณานำมาตรการดังกล่าวมาใช้บังคับกำหนดไว้ในกฎหมายชัดเจน มาตรการลงโทษทางแพ่งดังกล่าวมุ่งหมายที่จะลงโทษในทางทรัพย์สินเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำนั้น เพื่อให้ผู้ที่กระทำให้รู้ว่าเป็นการไม่คุ้มค่าที่จะกระทำเช่นนั้น มาตรการลงโทษทางแพ่งดังกล่าวจึงมิใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เป็นมาตรการทางเลือกเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องในการดำเนินมาตรการลงโทษทางอาญา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายโดยป้องปรามการกระทำความผิดดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น มาตรการดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่แตกต่างหากจากการดำเนินคดีอาญาโดยอยู่ภายใต้การตรวจสอบ

ขององค์กรตุลาการ จึงไม่เกี่ยวกับหลักกฎหมายอาญาในเรื่องการมีผลย้อนหลังแก่บุคคลแต่อย่างใด
ดังนั้น เมื่อมาตรการดังกล่าวมิใช่โทษทางอาญาแล้ว มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕
แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงไม่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะที่เกี่ยวกับโทษทางอาญาได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๔/๓ มาตรา ๒๔๔/๕ และมาตรา ๒๔๔/๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และ
ตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑ มาตรา ๓๑๗/๔ และมาตรา ๓๑๗/๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ